

Nicel Araştırma

Bağlanma Stilleri, Duygu Düzenleme, Reddedilme Duyarlılığı, Yakınlık Korkusu ve Kendini Saklamanın Kırılgan Narsisizm ile İlişkisi

Şeyma Elibol¹, Emine Sevinç Sevi Tok^{2*}

¹ Ege Pia Danışmanlık Merkezi, İzmir, Türkiye

² İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İzmir, Türkiye

Makale Bilgisi

Anahtar kelimeler:

kırılgan narsisizm, bağlanma stilleri, duygu düzenleme, reddedilme duyarlılığı, kendini saklama

Keywords:

vulnerable narcissism, attachment styles, emotion regulation, rejection sensitivity, self-concealment

Öz

Bu çalışmanın temel amacı, kırılgan narsisizm ile yetişkin bağlanma stilleri, duygu düzenleme güçlüğü, reddedilme duyarlılığı, yakınlık korkusu ve kendini saklama değişkenleri arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Çalışmanın ikinci amacı ise, bağlanma ile kırılgan narsisizm arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin, kendini saklama ile kırılgan narsisizm arasındaki ilişkide ise reddedilme duyarlılığının olası aracı rollerinin sınanmasıdır. Bu amaçla, normal popülasyondan seçilen 18-60 yaş arası toplam 236 yetişkin katılımcı çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Katılımcılara Aşırı Duyarlı Narsisizm Ölçeği, Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II, Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği, Yetişkin Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, Yakınlık Korkusu Ölçeği ve Kendini Saklama Envanteri uygulanmıştır. Çalışmanın bulgularında, kırılgan narsisizm ile kaygılı bağlanma, duygu düzenleme güçlüğü, reddedilme duyarlılığı ve kendini saklama arasında anlamlı pozitif ilişkilere rastlanmış, kırılgan narsisizm ile yakınlık korkusu arasında ise anlamlı negatif ilişkinin olduğu gözlenmiştir. Tüm bağımsız değişkenlerin bir arada analize sokulduğu aşamalı regresyon analizi sonucunda, değişkenlerin bir arada kırılgan narsisizmin varyansının %21'ini açıkladığı bulunmuştur. Ayrıca, bağlanma ile kırılgan narsisizm arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin tam aracı rolü olduğu, kendini saklama ile kırılgan narsisizm arasındaki ilişkide ise reddedilme duyarlılığının kısmi aracılık yaptığı saptanmıştır.

Abstract

The main aim of this study was to investigate the associations between vulnerable narcissism, adult attachment styles, emotion regulation, rejection sensitivity, fear of intimacy and self-concealment. Another aim was to test the mediating role of emotion regulation in the relationship between attachment and vulnerable narcissism and also to examine the mediating role of rejection sensitivity in the relationship between self-concealment and vulnerable narcissism. For this purpose, 236 participants between the ages of 18 and 60, who were chosen from normal population, constituted the sample. Hypersensitive Narcissism Scale, Experiences in Close Relationships-Revised, Difficulties in Emotion Regulation Scale, Rejection Sensitivity Questionnaire, Fear of Intimacy Scale and Self-Concealment Scale were applied to the participants. Findings of the study indicated significant positive relation of vulnerable narcissism with anxious attachment style, emotion regulation difficulties, rejection sensitivity and self-concealment. Also, a significant negative relationship was found between vulnerable narcissism and fear of intimacy. Stepwise regression analysis revealed that study variables explained 21% of the variance in vulnerable narcissism. In addition, emotion regulation had a full mediating role in the relationship between anxious attachment and vulnerable narcissism, whereas rejection sensitivity had partially mediated the relation between self-concealment and vulnerable narcissism.

*Sorumlu Yazar, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İzmir, Türkiye

e-posta: eminesevinc.tok@ikc.edu.tr

DOI: 10.31682/ayna.515625

Gönderim Tarihi (Received): 21.01.2019; Kabul Tarihi (Accepted): 12.03.2019

2148-4376/ All rights reserved.

Giriş

Narsisizm kavramı ilk olarak Ellis (1898) tarafından Yunan mitolojisinde yer alan Narkissos'un hikâyesinden yola çıkılarak ortaya atılmış olup, önce psikanalitik kuramcılar, nesne kuramcıları ve kendilik kuramcıları tarafından çalışılmış, ardından psikolojinin tüm alanlarındaki araştırmalara konu olan popüler bir başlık haline gelmiştir. Freud (1931) "narsistik libidinal tür" kavramını, bağımsız, dışa dönük, saldırgan, sevmeyi başaramayan ya da yakın ilişki kuramayan kişileri tanımlarken kullanmıştır. Reich (1949), Freud'un fallik-narsistik karakter gözlemine dayanarak narsistik karakteri, kendine aşırı güvenen, kendini beğenen, kibirli, soğuk ve saldırgan özelliklerle betimlemiştir. Ayrıca narsisizmin, kişinin incinebilme hissine karşı göstermiş olduğu savunmacı bir yaklaşım olduğunu ve erken travmatik deneyimlerin tekrarlanması sonucu bu kişilerin benlik kavramını düzenleme yeteneğinden yoksun olduğunu belirtmiştir (Reich, 1960). Winnicott (1965) ise, gerçek ve sahte benlik kavramının birbirinden ayırt edilerek, narsistik kişiliği büyüklenmeci sahte benlik ile savunmacı kişi olarak tanımlanmıştır.

Nesne kuramcılarından Kohut narsisizmi, sağlıklı gelişimsel bir süreç olarak görmüş ve patolojik narsisizmi gelişim devam ederken yaşanan duraksama süreci olarak ifade etmiştir (Kohut, 2015). Kernberg ise narsisizmi, normal ve patolojik olarak ayırt ederek açıklamaya çalışmıştır. Normal narsisizmi kendine yapılan libidinal yatırım olarak tanımlayıp, patolojik narsisizmi ise normal çocuksu narsisizme belli ölçüde saplanma ya da gerilemeden, en ciddi patolojik narsisizm türü olan narsistik kişilik karakteristiğine kadar giden bir boyutta kavramsallaştırmıştır (Kernberg, 2012).

Patolojik narsisizm ile ilgili alanyazın incelendiğinde, şimdiye kadar kavramın farklı ve çok boyutlu sınıflamalarla değerlendirildiği göze çarpsa da büyüklenmeci ve kırılabilir olmak üzere iki boyutta ele alınması fikrinin en kabul gören görüş olduğu gözlenmektedir (Dickinson ve Pincus, 2003; Rose, 2002; Wink, 1991). Büyüklenmeci narsisizm, grandiyozite, teşhircilik, hak görme, küstahlık, haset, dikkat çekme arzusu, aşırı talepkarlık, diğerlerinin ihtiyaçlarını görmeme ve kaygı düzeyinin düşük olması gibi özellikler ile tanımlanmaktadır (Akhtar ve Thomson, 1982; Wink, 1991). Kırılabilir narsisizm ise bu özelliklerin zıt kutbu gibi görülebilecek aşırı alçak gönüllülük, eleştiriye hassasiyet, yüksek kaygı düzeyi, çekingenlik, devamlı stres altında olma, acı çektiğini düşünme ve diğerleri ile kurulan yakın ilişkilerde fark edilebilecek kendilikle ilgili büyüklenmeci beklentiler gibi özellikleri içinde barındırmaktadır (Akhtar ve Thomson, 1982; Wink, 1991). Cooper (1981), Akhtar ve Thomson (1982), Gabbard (1989) ile Wink (1991) gibi araştırmacılar tarafından "açık" ve "gizli" narsisizm olarak tanımlanan türler de büyüklenmeci ve kırılabilir narsisizm özelliklerini kapsamaktadırlar. Gabbard (1989), bu iki türün birbirinden tamamen farklı özelliklere sahip olmasına karşın, aşırı kendini düşünme ve büyüklenmeci beklentilere sahip olmanın iki türün ortak özellikleri olduğunu belirtmektedir.

Kırılğan narsisizm özelliklerine ilişkin yapılan çalışmalar incelendiğinde, seçilen değişkenler arasında sıklıkla bağlanma kuramının yer alması dikkati çekmiştir. Bağlanma kuramının temelleri, Bowlby (1965) ve Ainsworth (1979, 1985) tarafından atılmıştır. Bowlby (1969), anne-çocuk bağlanması ile ayrılma, mahrum kalma ya da annenin ölümü gibi etmenlerle bağlanmada meydana gelen bozulmalara odaklanmıştır. Ainsworth (1985) ise, Bowlby'nin fikirlerine katkıda bulunmak üzere, anneye özgü davranış stillerinin, bebek ve bebek-anne bağlanma sistemi üzerindeki etkisini araştırmaya yönelerek bağlanma stillerinin tanımlanmasını sağlamış ve bebeklerin tepkilerine göre güvenli, kaygılı/kararsız ve kaygılı/kaçınan olmak üzere üç bağlanma stiline olduğunu bildirmiştir. 1980 yılından itibaren ise, yetişkinlerin diğerleriyle yaşadıkları yakın ilişki örüntüleri bağlanma teorisiyle ilişkili olarak araştırılmaya başlanmış ve Ainsworth'un (1985) bağlanma stillerinden yola çıkarak, güvenli, kaygılı/kaçınan ve kaygılı/kararsız olmak üzere üç yetişkin bağlanma stili kategorisini oluşturmuşlardır (Hazan ve Shaver, 1987).

Bowlby'nin (1982), çocukluk döneminde yaşanan kayıpların ve umutsuzluk duygularının ileri dönemlerde psikolojik sorunlara yol açabileceğini belirtmesi, bağlanma ve psikopatoloji arasındaki ilişkinin incelenmesine öncülük etmiştir. Pistole (1995), güvensiz bağlanmanın farklı türlerini, narsistik kırılğanlığı yüksek olan kişilerin başvurduğu savunma mekanizmaları olabileceğini belirtmiştir. Kendilik araştırmacılarına göre, ailesel geribildirimde empati yoksunluğu ve ilgi yoksunluğu, çocuktaki sağlıklı narsisizm gelişim sürecini bozmakta, benmerkezci ve büyülenmeci gelişim aşamalarını desteklemektedir (Watson, Hickman, Morris, Milliron ve Whiting, 1993). Miller ve arkadaşları (2010) ile Mikulincer ve Florian (1998) tarafından yapılan çalışmalarda, yetişkin ilişkilerinde kaygılı bağlanma stili sergileme eğiliminin artmasıyla birlikte kırılğan narsistik özelliklerin de artış gösterdiğine dair bulguya ulaşılmıştır.

Bağlanma kuramı ile oldukça ilişkilendirilen bir başka kavram da duygu düzenleme kavramıdır. Duygu düzenleme kavramı, fizyolojik, deneyimsel ve davranışsal alanlarda yapılan değişimleri kapsamaktadır (Gross, 1999). Duygu düzenleme süreci, kişinin duygusal tepkilerini amacına yönelik olarak değiştirmek için takip etme, gözden geçirme ve değiştirme süreçlerini içermektedir (Lazarus, 1991; Thompson, 1994). Bu kavrama ilişkin çalışmaların temeli, psikolojik savunma (Freud, 1931, 1959), psikolojik stres ve başa çıkma (Lazarus, 1966), bağlanma teorisi (Bowlby, 1969) ve duygu teorisine (Frijda, 1986) dayanmaktadır. Güvenli bağlanma stiline sahip bireylerin, istenmeyen duyguların ortaya çıkmasına neden olan içsel ya da dışsal uyarıcılarla karşılaştıkları zaman, problem çözme, planlama ve yeniden değerlendirme becerilerine sahip oldukları, negatif olayları daha az zarar veren bir bakış açısına yerleştirdikleri bildirilmektedir (Mikulincer ve Shaver, 2007). Kaçınan bağlanma stiline sahip kişilerin ise duyguların ifade edilmesine fırsat vermediği ve bilinçli olarak bu

duyguların bilinmesini istemediği düşünülmektedir. Başka bir deyişle, kaçınan savunma sistemi, duygusal aşamanın engellenmesini tasarlamaktadır (Cassidy, 1994). Kaygılı bağlanan kişilerde, olumsuz duyguları bağlanma figürüyle uyumlu olarak algılama ve bu yüzden de olumsuz duyguları abartma ve değerini uzun süre sürdürmenin tipik olduğu vurgulanmaktadır (Mikulincer ve Shaver, 2007).

Duygu düzenleme ile narsisizm ilişkisinin sorgulandığı çalışmalar incelendiğinde, klinik olmayan popülasyondan seçilmiş katılımcılarla yürütülen bir araştırmada, narsistik kırılma ile duygu düzenleme stratejilerine erişme gücü, duygusal durumu anlama gücü, duygusal durumu kabullenme gücü ve duygusal durumda açık olma gücü arasında anlamlı ilişki bulunduğu bildirilmiştir (Di Pierro, Di Sarno ve Madeddu, 2017). Başka bir çalışmada, büyüklenmeci narsisizm ile duygu düzenleme arasında negatif yönlü ilişki olduğu, kırılma narsisizm ve duygu düzenleme gücü arasında ise pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (Zhang, Luo, Zhao, Zhang ve Wang, 2017).

Alanyazında Bowlby'nin bağlanma kuramı ile ilişkilendirilen bir diğer kavram ise reddedilme duyarlılığıdır. Bağlanma kuramında aktarıldığı şekliyle, çocukların kendilerine ve ilişkilerine ait geliştirmiş olduğu zihinsel modeller, onlar için önemli olan kişiler tarafından memnun edilip edilmeyeceği, ihtiyaçlarının karşılanıp karşılanmayacağı ve reddedilip reddedilmeyeceği hakkındaki beklentileri içermektedirler. Bu beklentilere bakım veren tarafından olumsuz karşılık verildiğinde, kişi güvensizlik ve endişe dayanaklı bir model geliştirmekte ve bu da ilerideki ilişkilerinde yoğun duygu karmaşaları yaşayan ve şüpheli tutum sergileyen bireyler olmalarına yol açmaktadır (Hazan ve Shaver, 1994). Reddedilme duyarlılığı, reddedilme ipuçlarına karşı aşırı duyarlılık ile bunu izleyen aşırı tepki hali olarak tanımlanmaktadır. Bu duyarlılık, önemli kişiler ve bakım veren ile erken dönemde yaşanan, etki süresi uzatılan ya da ilerletilen reddedilme deneyimlerinden kaynaklanmaktadır. Bunun gibi deneyimler aracılığı ile çocuk yakınlık kurduğu ilişkilerde reddedilme deneyimini yaşamayı beklemektedir (Feldman ve Downey, 1994; Pietrzak, Downey ve Ayduk, 2005).

Narsisizm ve eleştiriye hassasiyet arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada, büyüklenmeci narsisizm gösteren katılımcıların geri bildirim almaya eğilimli olup, eleştiriye daha az hassasiyetlerinin olduğu, geri bildirim seçeneklerini araştırdıkları, aşırıya kaçan geri bildirim durumlarına karşı çok az negatif duygu içselleştirmesiyle yanıt verdikleri ve performansları üzerinde çok düşünmedikleri gözlenmiştir. Buna karşın kırılma narsistik özellikteki katılımcıların ise, geri bildirim seçeneğini reddetme eğilimi gösterdikleri bulunmuştur (Atlas ve Them, 2008). Romantik ilişkilerdeki reddedilmeye verilen duygusal tepki, kaygılı bağlanma ve kırılma narsisizm arasındaki ilişkilerin incelendiği bir çalışmada, yüksek düzeyde kaygılı bağlanma eğilimi gösteren kişilerin reddedilmeye maruz kaldıklarında daha büyük tepki verdikleri belirtilmiştir. Ayrıca, kırılma narsisizm eğilimleri yüksek olan

kişilerin de reddedilmeye maruz kaldıklarında daha fazla tepki gösterdikleri saptanmıştır (Besser ve Priel, 2009).

Kırılğan narsisizm özellikleri gösteren kişilerin yakın ilişki kurmaya ilişkin davranış örüntülerinin daha iyi anlaşılabilmesi için, gelişimsel anlamda bağlanma stilleriyle ilişkisi vurgulanan yakınlık kurmaktan korkma kavramına odaklanılmıştır. Yakınlık korkusu, insanların kişilerarası ilişkilerini etkileyen, bilinçaltında yakınlık kurmaktan korkma ve yakınlık kurmaktan kaçınma duygu ve davranışlarıyla tanımlanan bir kavramdır (Firestone ve Catlett, 1999). Yetişkin romantik ilişkilerindeki yakınlık kavramının araştırılması bağlanma stilleri hakkındaki görüşlere dayandırılarak başlamıştır. Narsisizm ile yakınlık korkusu arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu ve sadece büyüklenmeci narsisizme odaklandığı göze çarpmaktadır. Örneğin, büyüklenmeci narsisizm, bağlanma, reddedilme duyarlılığı ve yakınlık korkusu arasındaki ilişkinin incelendiği bir araştırmada, yakınlık korkusunun, kaçınan bağlanma ve narsisizm arasında aracı role sahip olduğu saptanmıştır (Finzi-Dotton, Har-Even ve Raz, 2011). Yakın ilişkilere ilişkin alanyazında sözü geçen diğer bir kavram ise kendini saklamadır ve kişinin negatif ya da stres verici olarak algıladığı kişisel bilgilerini, başkalarından saklama eğilimi olarak tanımlanmaktadır (Derlega ve Chaikin, 1977). Kişi, bilgilerini başkalarıyla paylaştığında riske girdiğini ve benliğinin zarar görebileceğini düşünmektedir (Larson ve Chastain, 1990). Bu kişiler diğerleriyle kurduğu ilişkilerde sır saklama ve yalan söyleme gibi amaçlara yönelik davranışlar ve duygularını ifade etmeme gibi yanlış duygu düzenleme stratejileri sergilemektedir. Kendini saklama davranışı, ilişki kurulan kişilerin yorumlarına karşı hassas olan kişilerde daha yüksek oranda görülmektedir. Kendini saklama eğiliminin güvensiz bağlanan, reddedilme duyarlılığı gösteren ve çekingen kişilik sergileyen kişilerde görüldüğü belirtilmektedir (Larson, Chastain, Hoyt ve Ayzenberg, 2015). Kendini saklama ve narsisizme ilişkin alanyazın tarandığında, bu iki değişkenin birlikte araştırıldığı bir çalışmaya rastlanılmamaktadır.

Tüm bu alanyazın bilgisi ışığında bu çalışmanın amacı, kırılğan narsisizm ile yetişkin bağlanma stilleri, duygularını düzenlemekte güçlük çekme, reddedilmeye karşı duyarlılık, insan ilişkilerinde yakınlık kurmaktan korkma ve diğerlerinden kendini saklama eğilimi arasındaki ilişkilerin incelenmesidir. Çalışmanın ikinci amacı ise, bağlanma ile kırılğan narsisizm arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin, kendini saklama ile kırılğan narsisizm arasındaki ilişkide ise reddedilme duyarlılığının olası aracı rollerinin sınanmasıdır. Hipotezlere değinilecek olursa, kaygılı bağlanmanın, duygu düzenleme güçlüğüne, reddedilmeye karşı duyarlılığının, insanlarla yakınlık kurmaktan korkmanın ve kendini saklama davranışının kırılğan narsisizm ile anlamlı ve pozitif yönde ilişki gösterecekleri beklenmektedir. Ayrıca tüm bağımsız değişkenlerinin birlikte kırılğan narsisizm seviyesini anlamlı seviyede yordayacağı düşünülmektedir. Son olarak, duygu düzenleme güçlüğüne

kaygılı bağlanma ve kırılğan narsisizm arasında tam aracılık yapacağı, benzer şekilde kendini reddedilme duyarlılığının kendini saklama davranışı ve kırılğan narsisim arasında tam aracılık göstereceği beklenmektedir.

Yöntem

Örnekleme

Çalışmanın örnekleme kolayda örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olup, İzmir'de yaşayan 18-60 yaş arası toplam 236 yetişkin katılımcı tarafından oluşturulmuştur. Katılımcıların 164'ü (%69.5) 18-27 yaş, 43'ü (%18.2) 28-37 yaş, 17'si (%7.2) 38-46 yaş ve 12'si (%5.1) 47-60 yaş aralığında yer almakta olup, örneklemin yaş ortalaması 25.56'dır. 236 katılımcının 177'si (%75) kadın ve 59'u (%25) erkeklerden oluşmuştur. Örneklemin sosyoekonomik açıdan dağılımına ilişkin olarak katılımcıların evlerine giren aylık gelir sorulduğunda %23.3'ünün 2500 TL ve altı, %64'ünün 2501-4000 TL arası ve %12.7'sinin 4001 ve üzeri sınıklarını işaretledikleri gözlenmiştir. Eğitim durumu bakımından, örneklemin %2.1'inin ilkökul, %3'ünün ortaokul, %31.4'ünün lise, %62.7'sinin üniversite ve %0.8'inin lisansüstü diplomaya sahip olduğu saptanmıştır. Son olarak katılımcıların medeni durumları incelendiğinde, 64 kişinin evli (%27.1), 167 kişinin bekar (%70.8) ve 3 kişinin boşanmış/dul (%1.2) olduğu gözlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Aşırı Duyarlı Narsisizm Ölçeği (ADNÖ). Bu ölçek, narsisizmin kırılğanlık boyutunu ölçmek için Hendin ve Cheek tarafından (1997) tasarlanmıştır. ADNÖ, 5'li Likert tipi cevaplanmakta olup, toplam 10 maddeden oluşturulmuştur. ADNÖ puanındaki artış, kırılğan narsisistik eğilimlerdeki artışa işaret etmektedir (Hendin ve Cheek, 1997). Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması Şengül ve arkadaşları (2015) tarafından yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda, iki maddenin faktör yapısına katkı sağlamadığı anlaşılacak, ölçek sekiz maddeye indirilmiş, son hali ile Cronbach alfa değeri 0.66 olarak hesaplanmıştır.

Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II (YİYE-II). Fraley, Waller ve Brennan tarafından 2000 yılında geliştirilen ölçek, bağlanmaya karşı kaygı ve bağlanmaya karşı kaçınma olarak iki alt boyutu değerlendirmektedir. 36 maddeden oluşan ölçekte, 18 madde kaygı ve 18 madde kaçınma boyutlarını ölçmek için tasarlanmıştır. 7'li Likert tipinde cevaplanan ölçekte, her bir alt faktörden 18-126 arası puan alınabilmektedir. YİYE-II'nin Türkiye'deki geçerlilik güvenilirlik çalışması Selçuk ve arkadaşları (2005) tarafından yapılmış olup, ölçeğin Cronbach alfa katsayısı, kaçınma alt boyutu için 0.58 ve kaygı alt boyutu için 0.69 olarak bulunmuştur.

Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği (DDGÖ). Gratz ve Roemer (2004) tarafından geliştirilmiş olan ölçek 36 madde ve 6 alt faktörden oluşmuştur. Bunlar; farkındalık, açıklık, kabul, amaç, strateji ve dürtüdür. Bu 6 farklı boyuttaki duygu düzenleme güçlüklerinin yanı sıra, toplam puan da elde edilerek duygu düzenlemede yaşanan genel güçlük de değerlendirilebilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar, bireylerin duygu düzenleme konusunda güçlük yaşadıklarına işaret etmektedir. Duygu Düzenlemede Güçlükler Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışması Rugancı ve Gençöz (2010) tarafından yürütülmüş olup, ölçeğin orijinal formundaki 10. maddenin işlemediği tespit edilmiştir. 35 maddelik Türkçe formun Cronbach alfa katsayısı 0.94 olarak bulunmuştur.

Yetişkin Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği (YRDÖ). Çalışmada, Downey ve Feldman (1996) tarafından bireylerin reddedilmeye karşı duyarlılık düzeylerini belirlemek için geliştirilmiş olan ölçeğin 9 maddelik yetişkin formu kullanılmıştır. Maddeler, bireyin kendisi için anlamlı diğerleri tarafından reddedilmesinin olası olduğu hipotetik durumları içermekte olup, kişinin ifade edilen durum ile ilgili reddedilme ve kabul edilme beklentilerini 6'lı Likert tipinde cevaplaması istenmektedir (Berenson ve ark., 2009). Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması, Bozkuş ve Araz (2015) tarafından yapılmıştır ve toplam puan için Cronbach alfa değeri 0.62 olarak bulunmuştur.

Yakınlık Korkusu Ölçeği (YKÖ). Descutner ve Thelen tarafından 1991 yılında, ilişkilerde yakınlıktan kaçınma tutumunu ölçmek amacıyla oluşturulan ve 35 maddeyi içeren bir öz-bildirim ölçeğidir. 5'li Likert tipi yanıtlanan ölçek üç faktörden oluşmaktadır; hayali yakınlık korkusu, hayali açıklık ve geçmiş dönem yakınlık korkusu. YKÖ'nün Türkiye için geçerlik ve güvenirlik çalışması Elibol ve Sevi Tok (2019) tarafından gerçekleştirilmiş olup, ölçeğin toplam puan için Cronbach alfa değeri 0.81 olarak bulunmuş, test-tekrar test güvenirlik puanı ise 0.76 olarak saptanmıştır.

Kendini Saklama Envanteri (KSE). Larson ve Chastain tarafından 1990 yılında geliştirilen, bir kişinin sıkıntı veya olumsuz olarak algıladığı kişisel bilgilerini başkalarından saklama eğiliminin değerlendirildiği bir ölçektir. Bu ölçek 10 maddelik 5'li Likert tipinde hazırlanmıştır. Alınan yüksek puanlar, yüksek düzeyde kendini saklamayı ifade etmektedir. Türkçeye uyarlama çalışması Terzi, Güngör ve Erdayı (2010) tarafından yapılmış olup, ölçeğin test-tekrar test güvenirlik katsayısı 0.72 ve Cronbach alfa katsayısı 0.82 olarak bulunmuştur.

İşlem

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Araştırmalar Etik Kurulu'ndan gerekli izinler alındıktan sonra veri toplama sürecine geçilmiştir. Sıra etkisinin önüne geçilmesi için ölçeklerin yerlerinin değişik olduğu üç tip ölçek kitapçığı hazırlanmış ve bu kitapçıklar dönüşümlü olarak sunulmuştur. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan katılımcılardan öncelikle

bilgilendirilmiş onam alınmıştır. Ölçekler öz bildirim dayalı olduğu için her katılımcıdan bireysel olarak doldurulmaları talep edilmiş, bir ölçek kitapçığının doldurulması yaklaşık 30-35 dakikayı almıştır.

Bulgular

Korelasyon Analizleri

Yapılan bir dizi korelasyon analizi sonucunda, ADNÖ toplam puanı ile YRDÖ ($r = 0.20$, $p < .001$), DDGÖ ($r = 0.34$, $p < .001$), KSE ($r = 0.25$, $p < .001$) ve YİYE-II alt ölçekleri olan kaygılı ($r = 0.26$, $p < .001$) ve kaçınan bağlanma ($r = 0.13$, $p < .05$) toplam puanlarıyla anlamlı ve pozitif yönde ilişki gösterdiği saptanmıştır. ADNÖ ile YKÖ toplam puanları arasında ise anlamlı ve negatif yönde bir ilişki olduğu bulunmuştur ($r = -0.22$, $p < .001$). Korelasyon analizlerine ilişkin sonuçlar Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.

Korelasyon Analizi Sonuçları

	ADNÖ	YRDÖ	DDGÖ	KÇB	KYB	YKÖ	KSE	\bar{x}	SS
ADNÖ	1	0.20*	0.34**	0.13*	0.26**	-0.22**	0.25**	23.24	4.15
YRDÖ	0.20**	1	0.37**	0.37**	0.53**	-0.07	0.31**	76.54	38.50
DDGÖ	0.34**	0.37**	1	0.34**	0.47**	-0.29**	0.36**	98.67	15.34
KÇB	0.13*	0.37**	0.34**	1	0.46**	-0.04	0.28**	3.20	0.97
KYB	0.26**	0.53**	0.47**	0.46**	1	-0.17**	0.32**	3.60	0.92
YKÖ	-0.22**	-0.07	-0.29**	-0.04	-0.17**	1	-0.25**	104.40	11.59
KSE	0.25**	0.31**	0.36**	0.28**	0.32**	-0.25**	1	24.12	8.89

Not 1. * $p < .05$, ** $p < .001$

Not 2. ADNÖ: Aşırı Duyarlı Narsisizm Ölçeği, YRDÖ: Yetişkin Reddedilme Duyarlılığı Ölçeği, DDGÖ: Duygu Düzenleme Güçlüğü Ölçeği, KÇB: Kaçınan Bağlanma, KYB: Kaygılı Bağlanma, YKÖ: Yakınlık Korkusu Ölçeği, KSE: Kendini Saklama Envanteri.

Basit Doğrusal Regresyon Analizleri

Reddedilme duyarlılığı düzeyinin kırılğan narsisizmi yordama gücünün değerlendirilmesi için doğrusal regresyon analizine başvurulmuştur. Yapılan analiz sonucunda, reddedilme duyarlılığının kırılğan narsisizmi anlamlı şekilde yordadığı [$F(1, 236) = 9.887$, $p < .001$] ve reddedilme duyarlılığının kırılğan narsisizm değişkeninin varyansının %8’ini açıkladığı tespit edilmiştir. Duygu düzenleme güçlüğü düzeyinin kırılğan narsisizm kişilik özelliğini yordayıcı etkisi de doğrusal regresyon analiziyle test edilmiş olup, sonuçların istatistiksel olarak anlamlı olduğu [$F(1, 236) = 31.546$, $p < .001$] ve duygu düzenleme güçlüğü düzeyinin kırılğan narsisizmin varyansını %14 düzeyinde açıkladığı görülmüştür.

Kaçınan bağlanma boyutu düzeyinin kırılğan narsisizmi yordama gücünün değerlendirilmesi için yapılan doğrusal regresyon analizi sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu ($F(1, 236) = 4.017$, $p < .05$) ve kaçınan bağlanma boyutunun kırılğan narsisizm düzeyinde meydana gelen değişimin %2’sini açıkladığı saptanmıştır. Kaygılı bağlanma

boyutunun kırılğan narsisizm düzeyini yordayıcı gücü de incelenmiş ve yapılan doğrusal regresyon analizinde sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu [$F(1, 236) = 28.564, p < .001$] ve kaygılı bağlanma boyutunun kırılğan narsisizmin toplam varyansının %15'ini açıkladığı tespit edilmiştir.

Yakınlık korkusu düzeyinin kırılğan narsisizmi yordayıcılığının araştırılması amacıyla doğrusal regresyon analizi uygulanmış ve sonuçların istatistiksel olarak anlamlı olduğu [$F(1, 236) = 12.941, p < .001$], yakınlık korkusunun kırılğan narsisizm düzeyi toplam varyansının %5'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Son olarak, kendini saklama düzeyinin kırılğan narsisizmi yordayıcı gücünün test edilmesi için uygulanan doğrusal regresyon analizi sonuçlarının istatistiksel olarak anlamlı olduğu [$F(1, 236) = 18.755, p < .001$] ve kendini saklamanın kırılğan narsisizmin varyansının %11'ini açıkladığı gözlenmiştir. Tüm basit regresyon analizi sonuçları Tablo 2'de özetlenmiştir.

Tablo 2.

Doğrusal Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	β	t	p	R ²	F
Reddedilme Duyarlılığı	0.022	0.20	3.15	0.002	0.08	9.887**
Duygu Düzenleme Güçlüğü	0.098	0.32	5.78	0.000	0.14	31.546**
Kaçınan Bağlanma	0.551	0.13	2.00	0.040	0.017	4.017*
Kaygılı Bağlanma	1.189	0.34	7.19	0.000	0.15	28.564**
Yakınlık Korkusu	-0.082	-0.22	-3.59	0.000	0.05	12.941**
Kendini Saklama	0.152	0.28	5.09	0.000	0.11	18.755**

Not 1. * $p < .05$, ** $p < .001$

Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

Yapılmış olan korelasyon ve doğrusal regresyon analiz sonuçları incelenmiş, sonuç olarak kırılğan narsisizmle anlamlı ilişkisi ve yordama gücüne rastlanan bağımsız değişkenler olan kaygılı bağlanma, duygu düzenleme güçlüğü, kendini saklama, reddedilme duyarlılığı ve yakınlık korkusu birlikte modele sokulmuş, hepsinin ADNÖ toplam puanının ne kadarını yordadığı sorgulanmıştır. Yapılan aşamalı regresyon analizinde, modelin ilk basamağında, kaygılı bağlanmanın kırılğan narsisizmi anlamlı biçimde yordadığı [$F(1, 236) = 28.564, p < .01$] ve kaygılı bağlanma düzeyinin kırılğan narsisizmin toplam varyansının %15'ini açıkladığı gözlenmiştir. İkinci adımda modele, duygu düzenleme güçlüğü dahil edilmiş ve modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur [$F(2, 236) = 27.744, p < .01$]. İki değişkenli bu model, kırılğan narsistik kişilik özelliğine ilişkin toplam varyansın %19'unu açıklamıştır. Son basamak olarak modele, kendini saklama, yakınlık korkusu ve reddedilme duyarlılığı değişkenleri eklenmiş ve üçüncü modelde de istatistiksel açıdan anlamlı bir sonuca ulaşılmıştır [$F(5, 236) = 12.822, p < .01$]. Sonuç olarak, model son hali ile kırılğan narsistik kişilik özelliğinin varyansını %21 düzeyinde açıklayabilmektedir. Sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3.

Kırılğan Narsistik Kişilik Özelliğine İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi

Yordanan Değişken	Yordayıcı Değişken	β	R ²	R ² 'deki Değişim	F	t
Kırılğan N.						
1. aşama	KYB	0.41	0.15	0.15	27.744	-4.47**
2. aşama	KYB DDG	0.53	0.19	0.04	12.822	-3.28**
3. aşama	KYB DDG YK KS YRD	0.56	0.21	0.02	8.012	-2.86*

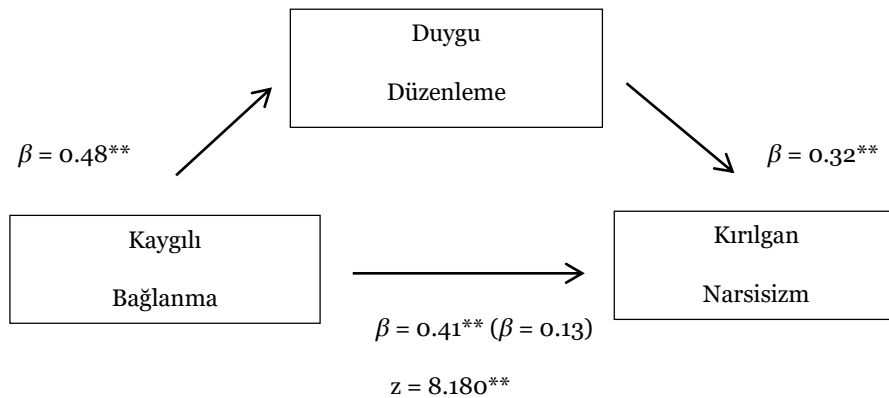
Not 1. * $p < .05$, ** $p < .01$.

Not 2. Kırılğan N.: Kırılğan Narsisizm, KYB: Kaygılı Bağlanma, DDG: Duygu Düzenlemede Güçlüğü, YK: Yakınlık Korkusu, KS: Kendini Saklama, YRD: Yetişkin Reddedilme Duyarlılığı.

Aracılık Analizi Sonuçları

Duygu düzenleme güçlüğü düzeyinin, kaygılı bağlanma stili ile kırılğan narsistik kişilik özelliği arasındaki ilişkide aracı rolünün sınanması için Sobel aracılık testine başvurulmuştur. Bu amaçla ilk adım olarak, üç değişkenin birbirlerini anlamlı biçimde yordadığına dair varsayım test edilmiştir. Kaygılı bağlanmanın kırılğan narsisizm düzeyini [$F(1, 236) = 28.564$, $p < .01$; $\beta = 0.34$], duygu düzenleme güçlüğü'nün kırılğan narsisizmi [$F(1, 236) = 31.546$, $p < .01$; $\beta = 0.32$] ve kaygılı bağlanmanın duygu düzenleme güçlüğü'nü [$F(1, 236) = 69.444$, $p < 0.01$; $\beta = 0.48$] anlamlı biçimde yordadığı gözlenmiştir. İkinci aşamada, Sobel test uygulanmış ve sonuçları Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1.

Kaygılı Bağlanma ile Kırılğan Narsisizm Arasında Duygu Düzenlemenin Aracı Rolü

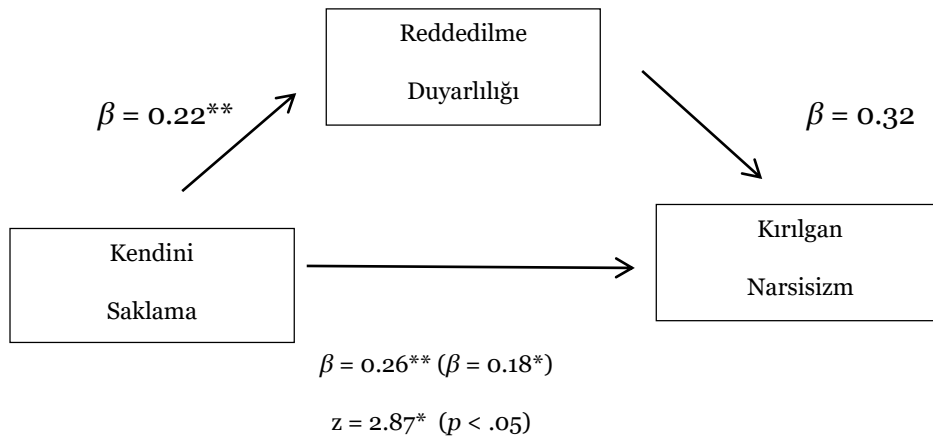
** $p < .001$

Kaygılı bağlanma ve duygu düzenleme güclüğü birlikte analize sokulduğunda modelin, kırılğan narsisizmin varyansının %19'unu açıkladığı [$F(2, 236) = 27.744, p < .01$] ve anlamlı etkiye ($\beta = 0.41, p < 0.01$) sahip olduğu görülmüştür. Kaygılı bağlanmanın tek başına olduğu ilk modelde anlamlı olan yordayıcı etkisinin, duygu düzenleme güclüğü modele dahil edildiğinde anlamsız etkiye dönüşmüş olduğu ($\beta = 0.132, p > 0.05$) ve uygulanan Sobel testi sonucunun istatistiksel olarak anlamlı çıktığı saptanmıştır ($z = 8.180, p < 0.01$). Sonuç olarak, duygu düzenleme güclüğü değişkeninin kaygılı bağlanma ile kırılğan narsisizm arasında tam aracı rolü olduğu anlaşılmıştır.

Reddedilme duyarlılığı düzeyinin, kendini saklama davranışı ile kırılğan narsisistik kişilik özelliği ilişkisindeki aracı rolünün sınanması için Sobel testine başvurulmuştur. Bu amaçla ilk adım olarak, üç değişkenin birbirlerini anlamlı biçimde yordadığına dair varsayım test edilmiştir. Reddedilme duyarlılığının kırılğan narsisizm düzeyini [$F(1, 236) = 31.546, p < 0.01; \beta = 0.32$], kendini saklama düzeyinin kırılğan narsisizmi [$F(1, 236) = 18.755, p < .01; \beta = 0.28$] ve kendini saklamanın reddedilme duyarlılığını [$F(1, 236) = 13.981, p < .05; \beta = 0.22$] anlamlı biçimde yordadığı gözlenmiştir. İkinci aşamada, Sobel test uygulanmış ve sonuçları Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2.

Kendini Saklama ile Kırılğan Narsisizm Arasında Reddedilme Duyarlılığının Aracı Rolü

* $p < .05$, ** $p < .001$

Kendini saklama ve reddedilme duyarlılığı birlikte analize sokulduğunda modelin kırılğan narsisizmin varyansının %11'ini açıkladığı [$F(2, 236) = 16.751, p < .01$] ve anlamlı etkiye ($\beta = 0.26, p < .01$) sahip olduğu görülmüştür. Kendini saklama davranışının tek başına

olduğu ilk modelde güçlü olan anlamlı yordayıcı etkisinin, reddedilme duyarlılığı modele dahil edildiğinde anlamlı düşüş gösterdiği saptanmış ($\beta = 0.187, p < .05$) ve uygulanan Sobel testi sonucunun istatistiksel olarak anlamlı çıktığı bulunmuştur ($z = 2.879, p < .05$). Sonuç olarak, reddedilme duyarlılığı değişkeninin kendini saklama davranışı ile kırılğan narsisizm arasında kısmi aracı rolü olduğu anlaşılmıştır.

Tartışma

Bu çalışanın temel amacı, kırılğan narsisizm ile bağlanma, duygu düzenleme, reddedilme duyarlılığı, yakınlık korkusu ve kendini saklama değişkenlerinin ilişkilerinin incelenmesi ve olası aracılıkların saptanmasıdır. Kırılğan narsisizm ve bağlanma arasındaki ilişki incelendiğinde, iki patolojik bağlanma örüntüsü ile de istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Başka bir deyişle, kırılğan narsisizme ait özellikler arttıkça, kişinin romantik ilişkide olduğu partnerine yönelik kaçınan ve kaygılı bağlanma stillerini sergileme eğiliminin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak hem korelasyon hem de doğrulayıcı regresyon analizlerinin sonucunda kaçınan bağlanma stilinden ziyade kaygılı bağlanma boyutunun kırılğan narsisizmi yordayıcı gücünün çok daha yüksek olduğu göze çarpmıştır.

Çalışmadan elde edilen bulgular, konu hakkında yapılan diğer çalışma bulgularıyla da uyum göstermektedir. Miller ve arkadaşları (2010) tarafından yapılan araştırmada, kaygılı bağlanma ile kırılğan narsisizm arasında anlamlı ilişki olduğu belirtilmiştir (Fossati, Feeney, Pincus, Borroni ve Maffei, 2014). Yapılan diğer bir çalışmada, narsistik kırılğanlık ve romantik bağlanma ile ilgili olarak, kapalı narsisizm (kırılğan) ve kaygılı bağlanma arasında yüksek oranda ilişki olduğu saptanmıştır (Mikulincer ve Florian, 1998). Kaygılı bağlanmaya sahip bireyler, aşırı yakınlık kurma isteğine sahip, partnerinin yakınlığını yetersiz gören, onların sevgi ve ilgisini sürekli sorgulayan ve karşısındakine güvensizlik duyan kişiler olarak betimlenmektedir (Hazan ve Shaver, 1987). Kırılğan narsisizme sahip bireylerin aşırı hassas, mütevazı ve diğerlerini önemseyen özelliklere sahip oldukları göz önünde bulundurulduğunda (Levy, 2012), kaygılı bağlanma özellikleri sergilemeleri anlamlı bir bulgudur.

Alanyazın araştırma bulguları değerlendirildiğinde, kırılğan narsisizme sahip bireylerin gizli büyüklenmecilik sergiledikleri, üstün oldukları ve her şeye sahip olabilecekleri düşüncesini benimsedikleri bildirilmektedir (Gabbard, 1989). Kırılğan narsisistik kişiler de aynı büyüklenmeci narsisistlerde olduğu gibi, partnerlerini ihtiyaçlarını karşılamak için sömürme eğilimi göstermektedir. Bu temel benzerliklerine rağmen iki tip narsisizmin birbirinden zıt özellikler sergilemelerinin nedeni, sömürüyü elde etmede kullandıkları strateji farklılıkları olarak görülmektedir (Dickinson ve Pincus, 2003). Kırılğan narsisizmde, en üstün sevgiye sahip olma arzusu, partnerinin sergilediği sevgiyi yetersiz kılmakta, bu durum

da partnerine olan güveni azaltmakta ve terk edilme kaygılarını arttırmaktadır. Sonuç olarak, kırılğan narsisizme sahip bireyler, ilişkilerinde kaygılı bağlanmayla bağlantılı olabilecek davranışlar sergilemektedirler.

Geniş anlamıyla duygu düzenleme kavramı, genel ruhsal durum ve zorlanma (stres) hallerini kapsayan duygusal durumların düzenlenme halini ifade etmektedir (Koole, 2008). Narsisizmde yaşanan duygu dalgalanmaları göz önünde bulundurulduğunda, bu iki alan arasındaki ilişkiler araştırmacılar tarafından merak edilmiştir. Yapılan çalışmalarda büyüklenmeci narsisizm kavramı öz saygı (Campbel ve ark., 2002), iyimserlik (Hickman ve ark., 1996) ve mutluluk (Rose, 2002) gibi pozitif duygularla ilişkilendirilirken, kırılğan narsisizm ise kaygı ve utanç gibi olumsuz duygularla ilişkilendirilmiştir (Malkin ve ark., 2011). Czarna (2014), kırılğan narsisizme sahip bireylerin, negatif benlik algısına sahip olduklarını, övünme duygusu yerine suçluluk ve utanç duygularını daha fazla deneyimlediklerini belirtmektedir. Büyüklenmeci narsisizme sahip bireyler ise, kendi başarısızlıklarına olan ilgilerini azaltarak, başarısızlık sebeplerini dış nesnelere atarak, pozitif geri bildirimleri içselleştirerek, büyüklenmeci kendiliklerini beslemektedirler ve utanç duygusundan uzaklaşmaktadırlar. Başka bir deyişle, savunmacı öz-denetim mekanizmalarını kullanarak negatif duygulardan uzaklaşıp, pozitif benlik algılarını korumaktadırlar (Tracy ve ark., 2009). Dolayısıyla, kırılğan narsisizm özellikleri gösteren bireylere göre büyüklenmeci narsisistler, duygu düzenleme stratejilerini daha etkin kullanmaktadırlar. Bu hipotez kuramsal olduğu kadar uluslararası alanyazında da desteklenmiştir (Pierro, Sarno ve Madeddu, 2017; Zhang, Luo, Zhao, Zhang ve Wang, 2017). Bu çalışmada da, alanyazındaki bilgilerle uyumlu olarak, kırılğan narsisizm ve duygu düzenleme güçlükleri arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Duygu düzenleme güçlüğü düzeyinin kırılğan narsisizm kişilik özelliğini yordayıcı etkisinin anlamlı olduğu görülmüştür. Elde edilen sonuçlar uluslararası çalışmalar ile de uyumluluk göstermektedir.

Çalışmada ilişkisi sorgulanan bir diğer değişken çifti ise kırılğan narsisizm ve reddedilme duyarlılığı olup, aralarında anlamlı pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Horney (1937), yakın ilişkide terk edilme, suistimal edilme, aşağılanma ve ihanete uğrama hakkında duyulan temel kaygı eğilimlerini reddedilme duyarlılığı olarak belirtmektedir. Erikson (1950), kişinin partnerinin kişisel ve kişilerarası bütünleşmeyi tehlikeye atacağı ile ilgili temel güvensizliğinin reddedilme duyarlılığını oluşturacağını vurgulamaktadır. Kırılğan narsisizme sahip bireylerin, aşırı hassas, eleştiriye duyarlı ve olumsuzlukları içselleştiren özellikler sergiledikleri düşünüldüğünde (Levy, 2012), elde edilen bulgunun alanyazın tanımlamalarıyla ilişkili olduğu anlaşılmaktadır. Narsisizm kişilik özelliğinin reddedilme duyarlılığını, yakınlıktan kaçınma aracılığı ile yordadığını (FinziDotton, Har-Even ve Raz, 2011) ve kırılğan narsisizm eğilimlerinin hem kişilerarası reddedilmeye hem de romantik

ilişkilerde reddedilmeye karşı duyarlılığı arttırdığına (Bozkuş ve Araz, 2015; Besser ve Priel, 2009; Besser ve Priel, 2010; Özdemir, 2017) ilişkin bulgular da bu çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Çalışmada, yakınlık korkusu düzeyi ile kırılğan narsisizmin anlamlı ve negatif yönde bir ilişki gösterdikleri, aynı zamanda anlamlı yordayıcılığının da olduğu gösterilmiştir. Kırılğan narsisizme sahip bireyler, başkalarının düşüncelerine önem veren ve aynı zamanda aşırı yakınlık istegine sahip özellikler taşıdığından (Gabbard, 1989), yakınlık kaygısı ile ters yönde ilişkinin saptanmış olması oldukça uyumlu bir bulgudur. İlişki içerisinde kaygılı bağlanma eğilimini daha fazla gösterdikleri düşünüldüğünde, terk edilme korkusuna sahip oldukları söylenebileceği gibi, ihtiyaç duydukları sevgiyi elde etmek ve gizli büyülenmeci arzularını tatmin edebilmek için partnerleriyle yakınlık kurmaktan kaçınmayacakları da düşünülebilir.

Çalışmada kırılğan narsisizmin yakınlık korkusu ile negatif ilişkisinin olduğunun bulunmasına karşın, kendini saklama düzeyinin kırılğan narsisizmle pozitif bir ilişki gösterdiği bulunmuştur. Narsisizmin bu boyutunda eleştiriye aşırı hassasiyetin, terk edilme korkusu, başkalarının düşüncelerine aşırı önem verme, mütevazı ve çekingen bir kişilik sergileme (Gabbard, 1989) gibi özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Aynı zamanda, kırılğan narsisizme sahip bireylerin, benliklerinin negatif özelliklerine aşırı odaklanmalarının ve eleştirileri içselleştirmelerinin de (Czarna, 2014), kendini saklama eğilimlerinde artış görülmesine neden olduğu söylenebilir. Alanyazında narsisizm ve kendini saklama üzerine yapılmış bir araştırmaya rastlanılmadığından dolayı, elde edilen bulguların gerek ulusal gerek uluslararası anlamda katkı sağlayacağı ve ileride konu ile ilgili yapılacak çalışmalara yol göstereceği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, çalışmanın tüm değişkenlerinin birlikte kırılğan narsisizm kişilik özelliğini ne derece yordadığının değerlendirilmesi amacıyla aşamalı regresyon analizine başvurulmuş ve birinci basamağa kaygılı bağlanma, ikinci basamağa duygu düzenleme ve son basamağa reddedilme duyarlılığı, yakınlık korkusu ve kendini saklama değişkenleri analize sokulmuştur. Model bu şekli ile kırılğan narsisizm puanının varyansını %21 oranda açıklamıştır. Oluşturulmuş olan bu aşamalı regresyon modeli, gerek alanyazın bilgileri gerekse de bu araştırmanın korelasyon verileri ile uyumlu olup, kırılğan narsisizm özellikleri yüksek olan bireylerin kaygılı bağlanma stillerinin olduğunu ve duygu düzenlemede güçlükler çektiklerini, aynı zamanda yakınlık korkularının az olmasıyla birlikte reddedilme duyarlılıklarının ve kendini saklama eğilimlerinin yüksek olduğunu göstermiştir.

Bu çalışmanın ikinci amacı ise, bağlanma ile kırılğan narsisizm arasındaki ilişkide duygu düzenlemenin, kendini saklama ile kırılğan narsisizm arasındaki ilişkide ise reddedilme duyarlılığının olası aracı rollerinin sınanmasıdır. Değişkenler arasındaki aracı rol

incelendiğinde, duygu düzenleme güçlüğü değişkeninin, kaygılı bağlanma ile kırılğan narsisizm arasında tam aracı role sahip olduğu bulgusu elde edilmiştir. Kişilik ve kendilik konusundaki alanyazın incelendiğinde, erken çocukluk deneyimleri narsisizmin oluşumunu içermektedir (Smolewska ve Dion, 2005). Güvensiz bağlanmanın farklı türlerinin, narsistik kırılğanlığı yüksek olan bir kişilik yapısının oluşmasına zemin hazırladığı ve bu yapının bir anlamda başvuru bir tür savunma mekanizması olabileceğini belirtilmektedir (Pistole, 1995). Kaygılı bağlanan kişiler olumsuz duyguları bağlanma figürüyle uyumlu olarak algılamaktadırlar. Bu yüzden olumsuz duyguları abartmaktadırlar ve değerini uzun süre sürdürmektedirler. Bağlanma figürünün dikkatini çekmek ve daha güvenli korunma sağlamak gibi yerine getirilmemiş arzuları tarafından yönlendirilmektedirler (Mikulincer ve Shaver, 2007). Sonuç olarak da kırılğan narsisizme sahip bireyler, negatif durumlar karşısında duygu düzenleme güçlükleri yaşamaktadırlar. Kırılğan narsisizm, aşırı alçak gönüllülük, eleştiriye hassasiyet, yüksek kaygı düzeyi, çekingenlik, devamlı stres altında olma, acı çektiğini düşünme (suffering) ve diğerleri ile kurulan yakın ilişkilerde fark edilebilecek kendilikle ilgili büyülenmeci beklentiler gibi özellikler ile tanımlanmaktadır (Akhtar ve Thomson, 1982; Wink, 1991). Burada tanımlanan kırılğan narsisizm özellikleri düşünüldüğünde, bu bireylerin duygu düzenleme güçlükleri yaşamaları olağan bir durum olarak görülebilmektedir. Sonuç olarak aracılık analizi neticesinde, klinik açıdan kırılğan narsistik özelliklere sahip bireylerde patolojik bağlanmadan çok duygu düzenleme problemleri belirgin olarak gözlenmekte olup duygu düzenleme güçlüklerinin temelini de erken çocuklukta kaygılı bağlanma örüntüsünden kaynaklandığı düşünülmektedir.

İkinci modelde, reddedilme duyarlılığı düzeyinin, kendini saklama davranışı ile kırılğan narsistik kişilik özelliği ilişkisindeki aracı rolünün sınanması amaçlanmıştır. Sonuçta, reddedilme duyarlılığı değişkeninin, kendini saklama ile kırılğan narsisizm arasında kısmi aracı role sahip olduğu gözlenmiştir. Kırılğan narsisizm özelliklerine sahip bireylerin, terk edilme kaygısı ve olumsuz durumların anlamını abartılı şekilde sürdürdükleri düşünüldüğünde (Gabbard, 1998), ilişkilerinde reddedilmeye karşı aşırı duyarlılık göstereceklerine ilişkin bulgu şaşırtıcı olmamaktadır. Ayrıca, eleştirilere gösterdikleri aşırı hassasiyetleri ve başkalarının fikirlerine aşırı önem vermeleri (Wink, 1991) sebebiyle ilişkilerinde kendini saklama eğilimi göstermeleri de olası gibi görünmektedir. Yapılan çalışmalarda, kırılğan narsisizm düzeyinde artış görülen bireylerin, düşük benlik saygıları dolayısıyla reddedilme duyarlılığında artış gösterdikleri belirtilmiştir (Besser ve Priel, 2009; Besser ve Priel, 2010).

Çalışmanın güçlü yanları değerlendirildiğinde, alanyazında yakınlık korkusu ve kendini saklama ile kırılğan narsisizmin birlikte incelendiği herhangi bir çalışmaya rastlanılmadığından, bu çalışmanın bulguları bir ilk teşkil etmektedir. Ayrıca, alanyazında

bağımsız değişkenlerin genellikle büyüklenmeci narsisizm merkezinde incelendiği gözlenmiştir. Dolayısıyla, kırılğan narsisizme ilişkin detaylı bilgi sağlaması bakımından alanyazına katkı sağlanacağı düşünülmektedir. Klinik açıdan bakıldığında, Narsisistik Kişilik Bozukluğun tanılmasında (DSM-5 kriterleri açısından) ve sağaltım uygulamalarına ilişkin tekniklerin oluşturulmasında genellikle büyüklenmeci narsisizme odaklanıldığı gözlenmektedir (Dhawan, Kunik, Oldham ve Coverdale, 2010; Pincus, 2011). Oysa ki, kuramsal açıdan narsistik kişilik örüntüsünün iki boyutlu bir yapısının olduğu uzun yıllardır kabul edilen bir görüştür (Akhtar ve Thompson, 1982; Cain, Pincus ve Ansell, 2008; Pincus ve Roche, 2011) ve özellikle kişilik bozukluğu boyutunda olmayan patolojik narsisizmde büyüklenmeci özellikler gösteren kişilerin sayısı kadar kırılğan narsistik özellikler gösteren insanların da olduğu bildirilmektedir. Dolayısıyla, kırılğan narsisizmin gelişimsel etiyojisine ilişkin faktörlerin aydınlatılmasının, kavramın doğasının anlaşılmasında, tanım ve sınıflama sının oluşturulmasında ve bu kişilere uygulanabilecek psikososyal yaklaşım ve tekniklerin geliştirilmesinde oldukça faydalı olacağı düşünülmektedir. Çalışmanın örnekleminin çoğunun genç yetişkinler ve öğrencilerden oluşması, erkek katılımcının az olması ve örneklem büyüklüğünün kısmen düşük seviyede kalması çalışmanın sınırlılıkları oluşturmaktadır.

Kaynakça

- Ainsworth, M. D. S. (1985). Patterns of attachment. *Clinical Psychologist*, 38(2), 27–29.
- Akhtar, S., & Thompson, J. A. (1982). Overview: Narcissitic personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 139(1), 12–20.
- Atlas, G. D., & Them, M. A. (2008). Narcissism and sensitivity to criticism: A preliminary investigation. *Current Psychology*, 27(1), 62–76.
- Berenson, K. R., Gyurak, A., Ayduk, O., Downey G., Garner, M.J., Mogg, K.,... Pine, D. S. (2009). Rejection sensitivity and disruption of attention by social threat cues. *Journal of Research in Personality*, 43(6), 1064–1072.
- Besser, A., & Priel, B. (2009). Emotional responses to a partner's imaginary rejection: The roles of attachment anxiety, covert narcissism and selfevaluation. *Journal of Personality*, 77(1), 287-325.
- Besser, A., & Priel, B. (2010). Grandiose narcissism versus vulnerable narcissism in threatening situations: Emotional reactions to achievement failure and interpersonal rejection. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 29(8), 874-902.
- Bowlby, J. (1969/1982). *Attachment and loss. Vol. 1. Attachment*. New York: Basic Books.
- Bozkuş, O., & Araz, A. (2015). Narsisizm ve evlilik uyumu ilişkisinde reddedilme duyarlılığı ve olumlu yanılsamaların aracı rolü. *Nesne Psikoloji Dergisi*, 3(6), 29-54.
- Cain, N. M., Pincus, A. L., & Ansell, E. B. (2008). Narcissism at the crossroads: Phenotypic discription of pathological narcissism across clinical theory, social/personality psychology and pstchiatric diagnosis. *Clinical Psychology Review*, 28, 638-656.
- Cassidy, J. (1994). Emotion regulation: Influences of attachment relationships. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 228-283.
- Cooper, A. M. (1981). Narcissism. S. Arieti, H. Keith, & H. Brodie (Ed.) içinde, *American handbook of psychiatry* (ss. 297-316). New York: Basic Books.
- Czarna, A. Z. (2014). Affective consequences of self-focus in vulnerable and grandiose narcissists. *Personality and Individual Differences*, (60), 49.
- Derlega, V. J., & Chaikin, A. L. (1977). Privacy and self-disclosure in social relationships. *Journal of Social Issues*, 33(3), 102-115.
- Descutner, C. J., & Thelen, M. H. (1991). Development and validation of a fear-of-intimacy scale. *Psychological assessment: A Journal of Consulting and Clinical Psycholog*, 3(2), 218-225.
- Dhawan, N., Kunik, M. E., Oldham, J., & Coverdale, J. (2010). Prevalence and treatment of narcissistic personality disorder in the community: A systematic review. *Comprehensive Psychiatry*, 51, 333-339.
- Di Pierro, R., Di Sarno, M., & Madeddu, F. (2017). Investigating the relationship between narcissism and emotion regulation difficulties: The role of grandiose and vulnerable traits. *Clinical Neuropsychiatry*, 14(3), 209-215.
- Dickinson, K., & Pincus, A. (2003). Interpersonal analysis of grandiose and vulnerable narcissism. *Journal of Personality Disorders*, 17(3), 188-207.
- Downey, G., & Feldman, S. I. (1996). Implications of rejection sensitivity for intimate relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(6), 1327-134.
- Elibol, Ş., & Sevi Tok, E. S. (2018). Yakınlık korkusu ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Yeni Symposium*, 56, 0-0. doi: 10.5455/NYS.20180905115324

- Ellis, H. (1898). Auto-erotism: A psychological study. *The Alienist and Neurologist*, 19(2), 260-299.
- Erikson, E. H. (1950). *Childhood and society*. New York: Norton.
- Feldman, S., & Downey, G. (1994). Rejection sensitivity as a mediator of the impact of childhood exposure to family violence on adult attachment behavior. *Development and Psychopathology*, 6(1), 231-247.
- Finzi-Dotson, R., Har-Even, D., & Raz, G. (2011). Who is sensitive to rejection? The role of attachment, narcissism and fear of intimacy. E. Kourkoutas ve F. Erkman (Ed.) içinde, *Interpersonal acceptance and rejection: Social, emotional, and educational contexts* (ss. 183-197). Florida: Brown Walker Press.
- Firestone, R. W., & Catlett, J. (1999). *Fear of Intimacy* (1. Basım). American Psychological Association.
- Fossati, A., Feeney J., Pincus, A., Borroni, S., & Maffei, C. (2014). The structure of pathological narcissism and its relationships with adult attachment styles: A study of Italian nonclinical and clinical adult participants. *Psychoanalytic Psychology*, 32(3), 403-431.
- Fraley, R. C., Waller, N. G., & Brennan, K. A. (2000). An item response theory analysis of self-report measures of adult attachment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 78(2), 350-365.
- Freud, S. (1931/1950). Libidinal types. Strachey, J. (Ed.) içinde, *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* (ss. 217-220). London: Hogarth Press.
- Frijda, N. H. (1986). *The Emotions* (1. Basım). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Gabbard, G. O. (1989). Two subtypes of narcissistic personality disorder. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 53(6), 527-532.
- Gabbard, G. O. (1998). Transference and countertransference in the treatment of narcissistic patients. Ronningstam, E. (Ed.) içinde, *Disorders of narcissism: Diagnostic, clinical, and empirical implications* (ss. 125-145). Washington, DC: American Psychiatric Press.
- Gratz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41-54.
- Gross, J. J. (1999). Emotion and emotion regulation. L. A. Pervin, & O. P. John (Ed.) içinde, *Handbook of personality: Theory and research* (ss. 525-552). New York: Guilford Press.
- Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, 52(3), 511-524.
- Hazan, C., & Shaver, P. R. (1994). Deeper into attachment theory. *Psychological Inquiry*, 5(1), 68-79.
- Hendin, H. M., & Cheek, J. M. (1997). Assessing hypersensitive narcissism: A re-examination of Murray's Narcissism Scale. *Journal of Research in Personality*, 31(4), 588-599.
- Hickman, S. E., Watson, P. J., & Morris, R. J. (1996). Optimism, pessimism, and the complexity of narcissism. *Personality and Individual Differences*, 20(4), 521-525.
- Horney, K. (1937). *The neurotic personality of our time* (1. Basım). New York: Norton.
- Kernberg, O. (2012). Sınır durumlar ve patolojik narsisizm (M. Atakay, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları (1975).
- Kohut, H. (2015). Kendiliğin çözümlenmesi (C. Atbaşoğlu, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları (1971).
- Koole S. L. (2008). The psychology of emotion regulation: An integrative review. *Cognition and Emotion*, 23(1), 4-41.

- Larson, D. G., & Chastain R. L. (1990). Self-concealment: Conceptualization, measurement and health implications. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 9, 439-455.
- Larson, D. G., Chastain, R. L., Hoyt, W. T., & Ayzenberg, R. (2015). Self-concealment: Integrative review and working model. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 34, 705-774.
- Lazarus, R. S. (1966). *Psychological stress and the coping process*. New York: McGraw-Hill.
- Lazarus, R. S. (1991). *Emotion and adaptation*. New York: Oxford University Press.
- Levy, K. N. (2012). Subtypes, dimensions, levels and mental states in narcissism and narcissistic personality disorder. *Journal of Clinical Psychology*, 68(8), 886-896
- Malkin, M. L., Barry, C. T., & Zeigler-Hill, V. (2011). Covert narcissism as a predictor of internalizing symptoms after performance feedback in 104 adolescents. *Personality and Individual Differences*, 51(5), 623-628.
- Mikulincer, M., & Florian, V. (1998). The relationship between adult attachment styles and emotional and cognitive reactions to stressful events. Simpson, J. A. ve Rholes, W. S. (Ed.) içinde, *Attachment theory and close relationships* (ss. 143-165). New York, NY: Guilford Press.
- Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2007). *Attachment in adulthood: Structure, dynamics, and change* (1. Basım). New York: Guilford Press.
- Miller, J. D., Dir, A., Gentile, B., Wilson, L., Pryor, L. R., & Campbell, W. K. (2010). Searching for a vulnerable dark triad: Comparing factor 2 psychopathy, vulnerable narcissism, and borderline personality disorder. *Journal of Personality*, 78, 1529-1564.
- Özdemir, H. E. (2017). *Bir grup üniversite öğrencisinde bağlanma stilleri ile narsisizm arasındaki ilişki: Reddedilme duyarlılığının aracı rolü*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Pietrzak, J., Downey, G., & Ayduk, O. (2005). Rejection sensitivity as an interpersonal vulnerability. M. W. Baldwin (Ed.) içinde, *Interpersonal cognition* (ss. 62-84). New York: Guilford.
- Pincus, A. L. (2011). Some comments on nomology, diagnostic process, and narcissistic personality disorder in the DSM-5 proposal for personality and personality disorders. *Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment*, 2, 41-53.
- Pincus, A. L., & Roche, M. J. (2011). Narcissistic grandiosity and narcissistic vulnerability. W. K. Campbell ve J. D. Miller (Ed.) içinde, *Handbook of narcissism and narcissistic personality disorder* (ss. 31-40). Hoboken, NJ: John Wiley and Sons.
- Pistole, M. C. (1995). Adult attachment style and narcissistic vulnerability. *Psychoanalytic Psychology*, 12(1), 115-126.
- Reich, A. (1960). Pathologic forms of self-esteem regulation. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 15 (1), 215-232.
- Reich, W. (1949). *Character analysis* (2. Basım). New York: Farrar, Straus and Giroux.
- Rose, P. (2002). The happy and unhappy faces of narcissism. *Personality and Individual Differences*, 33, 379-391.
- Rugancı, N. & Gençöz, T. (2010). Psychometric properties of a Turkish version of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Clinical Psychology*, 66(4), 442-455.
- Selçuk, E., Gunaydin, G., Sumer, N., & Uysal A. (2005). Yetişkin bağlanma boyutları için yeni bir ölçüm: Yakın İlişkilerde Yaşantılar Envanteri-II'nin Türk örnekleminde psikometrik açıdan değerlendirilmesi. *Türk Psikoloji Yazıları*, 8(16), 1-11.

- Smolewska, K., & Dion, K. L. (2005). Narcissism and adult attachment: A multivariate approach. *Self and Identity*, 4(1), 59-68.
- Şengül, B. Z., Ünal, E., Akça, S., Canbolat F., Denizci, M., & Baştuğ, G. (2015). Validity and reliability study for the Turkish adaptation of the Hypersensitive Narcissism Scale (HSNS). *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 28(3), 231-241.
- Terzi, Ş., Güngör, H. C., & Erdayı, G. S. (2010). Kendini Saklama Ölçeği'nin uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3), 645-660.
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 59(2-3), 25-52.
- Tracy, J. L., Cheng, J. T., Robins, R. W., & Trzesniewski, K. H. (2009). Authentic and hubristic pride: The affective core of self-esteem and narcissism. *Self and Identity*, 8(2-3).
- Wink, P. (1991). Two faces of narcissism. *Journal of Personality and Social Psychology*, 6 (4), 590-597.
- Winnicott, D. W. (1965). *The Maturation Processes and The Facilitating Environment* (1. Basım). New York: International Universities Press.
- Zhang, H., Luo, Y., Zhao, Y., Zhang, R., & Wang, Z. (2017). Differential relations of grandiose narcissism and vulnerable narcissism to emotion dysregulation: Self-esteem matters. *Asian Journal of Psychology*, 20(3-4), 232-237.

The Relation of Vulnerable Narcissism with Attachment Styles, Emotion Regulation, Rejection Sensitivity, Fear of Intimacy and Self-Concealment

Summary

The concept of narcissism was first studied by psychoanalytic theorists, object theorists and self-theorists, and then became a popular topic which is the subject of research in all areas of psychology. Kohut, one of the object theorists, considered narcissism as a healthy developmental process and expressed pathological narcissism as a process of stagnation during this development (Kohut, 2015). Kernberg tried to explain narcissism through making a distinction between normal and pathological narcissism. He described normal narcissism as a self-made libidinal investment and conceptualized pathological narcissism as a continuum extending from fixation of normal childish narcissism to narcissistic personality disorder, which was the most severe form of pathological narcissism (Kernberg, 2012).

When the literature about pathological narcissism is examined, it is the opinion that, although different researchers have different multidimensional classifications, it is sufficient to consider narcissism based on two main dimensions as grandiose and vulnerable at the beginning of the currently accepted approaches. Grandiose narcissism is defined by the features of grandiosity, exhibitionism, entitlement, arrogance, envy, desire to draw attention, excessive demanding, not seeing the needs of others and low level of anxiety (Akhtar and Thomson, 1982; Wink, 1991). On the other hand, vulnerable narcissism includes extreme modesty, sensitivity to criticism, high level of anxiety, timidness, constant distress, thinking of suffering and grandiose expectations about self (Akhtar and Thomson, 1982; Wink, 1991).

When the studies related to narcissism were examined, it was noteworthy that attachment theory was frequently included as a main theoretical ground. In summary, in these studies, it was found that vulnerable narcissistic features are associated with greater likelihood of exhibiting an anxious attachment style (Mikulincer and Florian, 1998; Miller et al., 2010). Two concepts that are highly related to attachment theory are emotion regulation and rejection sensitivity. It has been shown that there is a significant positive relationship between vulnerable narcissism and difficulty in regulating emotions (Pierro, Sarno and Madeddu, 2017; Zhang, Luo, Zhao, Zhang and Wang, 2017); and it has also been found that people with vulnerable narcissistic tend to reject the option of feedback (Atlas and Them, 2008) and react more negatively when subjected to rejection (Besser and Priel, 2009).

Fear of intimacy is a concept that is characterized by feelings and behaviors that affect people's interpersonal relationship, fearing closeness in the unconscious, and avoiding proximity (Firestone and Catlett, 1999). Self-concealment, as another attachment related concept, is examined within the context of close relations, and defined as the tendency of

individuals to hide negative and distressing self-related information from others (Derlega and Chaikin, 1977). However, to the authors' knowledge, no study has so far questioned the relationship between these two variables and vulnerable narcissism.

The main aim of this study was to investigate the associations between vulnerable narcissism with adult attachment styles, emotion regulation, rejection sensitivity, fear of intimacy and self-concealment variables. The second aim of the study was to test the mediating role of emotion regulation in the relationship between attachment and vulnerable narcissism and also to examine the mediating role of rejection sensitivity in the relationship between self-concealment and vulnerable narcissism.

For this purpose, 236 normal participants between the ages of 18 and 60 constituted the sample. Hypersensitive Narcissism Scale, Experiences in Close Relationships-Revised, Difficulties in Emotion Regulation Scale, Rejection Sensitivity Questionnaire, Fear of Intimacy Scale and Self-Concealment Scale were applied to the participants. In the findings of the study, significant positive relationships were observed between vulnerable narcissism with anxious attachment, emotion regulation difficulties, rejection sensitivity and self-concealment. Also, a significant negative relationship was found between vulnerable narcissism and fear of intimacy. As a result of the stepwise regression analysis, where all the independent variables were analyzed together, it was found that the variables explained 21% of the variance of vulnerable narcissism. In addition, it has been found that emotion regulation has a full mediating role in the relationship between anxious attachment and vulnerable narcissism, whereas in the relationship between self-concealment and vulnerable narcissism, rejection sensitivity has been monitored to be mediated partially.